

Sumari

Sigles	5
Introducció	7
La família Mias.....	11
Els primers passos polítics.....	21
Diputat provincial i conseller de la Mancomunitat	49
La dictadura: un abans i un després	69
Diputat i conseller de la Generalitat republicana	77
Conseller d'Agricultura i Economia.....	95
Guerra, exili i mort.....	141
Conclusions	155
Fonts	161
Bibliografia.....	163

Introducció

Aquest llibre vol ser un recull biogràfic de la trajectòria política de Pere Mias i Codina, lleidatà d'òrigens borgencs, a través d'una mirada oberta que posi en relleu el seu pensament polític i la seva praxi institucional, alhora que exposi les contradiccions del personatge i l'insereixi en el context històric que li va tocar viure. Es tracta, per tant, d'explicar la vida d'una persona que va viure contexts tan diferents com la segona meitat de la Restauració canovista, la Dictadura de Primo de Rivera, la Segona República, la Guerra Civil de 1936-1939, i l'exili, sense perdre de vista que la seva rellevància institucional ens obliga a prestar atenció a l'obra de govern que va dur a terme al llarg de la seva dilatada trajectòria política i institucional.

El text es divideix en sis capítols, a més d'aquesta introducció i unes conclusions. El primer té per objectiu construir els fonaments interpretatius del personatge dins de la seva tradició política, la del republicanisme a les terres del Ponent català, de la qual intento esbossar la història al conjunt del Pla de Lleida. En un segon capítol, explico la història de la seva família. Al tercer capítol, esbosso la primera fase de la vida de Mias, tant els anys de formació a la Universitat de Barcelona com l'etapa de regidor a la Paeria de Lleida. El quart està centrat en la seva acció com a diputat provincial i com a conseller d'Agricultura de la Mancomunitat de Catalunya. En cinquè lloc, dedico un capítol a la Dictadura de Primo de Rivera que va comportar un parèntesi en la seva vida política. El sisè capítol està centrat en el període de diputat al Parlament de Catalunya i la seva actuació com a conseller d'Agricultura i Economia de la Generalitat republicana. Finalment, el setè capítol és un recull dels seus últims anys de vida, marcat per l'exili i la mort sobtada.

El context polític local en el qual Pere Mias s'insereix l'he estudiat diverses vegades durant els darrers anys. Això ha estat així, d'una banda, per la manca d'estudis al respecte que m'obligà a fer-ne els primers treballs i, de l'altra, per la necessitat de construir un corpus de publicacions que permeti identificar tots els matisos al voltant d'un moviment dúctil i prolífic com fou el republicanisme de finals del segle XIX i de començaments del segle XX a les terres de Lleida. Aquestes aportacions m'han permès fer una aproximació tangencial a Pere Mias al llarg dels anys i, finalment, gràcies a l'obtenció del Premi Elvira Godàs de la Diputació de Lleida, poder dedicar esforços a analitzar el personatge amb més profunditat per oferir una mirada global de Mias i de la seva trajectòria.¹

És en aquest sentit que m'agradaria afegir aquesta aportació biogràfica a les que ja s'han publicat al llarg dels anys sobre personatges rellevants de la història política del Ponent català de la primera meitat del segle XX, com els republicans Humbert Torres, Josep Maria Espanya, Domènec Puigredon i Ramon Curcó, la comunista Aurèlia Pijoan o el conservador Pujol Cercós. Totes les aportacions esmentades són sòlides des d'un punt de vista intel·lectual i acadèmic i no tenen res a envejar a les biografies d'altres latituds catalanes, estatals o internacionals; així mateix, m'ha servit com a font d'inspiració per aproximar-nos al nostre biografiat.²

1. En aquest sentit vegeu MACIÀ FARRÉ, Marc, *Les Borges autoritàries (1923-1926)*, Universitat de Lleida. Treball de 12 crèdits dirigit per Antonieta Jarne i Mòdol, 2009; "Caciquismo, autoritarismo y fascismo en el mundo rural catalán, 1923-1954", article inèdit, 2010; *Les Borges autoritàries: 1923-1926*, Ajuntament de les Borges Blanques i Editorial Fonoll, Juneda, 2010; "«Un riu de sang nova»: catalanismo, nacionalismo y identidades juveniles en el mundo rural catalán de entreguerras", a IBARRA AGUIRREGABIRA, A. (coord.), *No es país para jóvenes: Actas del III encuentro de jóvenes investigadoras de la AHC*, Asociación de Historia Contemporánea, Instituto Valentín de Foronda i Universidad del País Vasco, 2012; "La Biblioteca Popular de les Borges Blanques: cultura i política al món rural català en el període d'entreguerres (1918-1938)", *Traces. X Trobada d'Estudiosos de les Garrigues: Arbeca, 24 d'octubre de 2015*. Juneda: Centre d'Estudis de les Garrigues, Editorial Fonoll, 2016, p. 189-205; (a cura de). *Del republicanisme a l'independentisme*. Juneda: Editorial Fonoll, 2017; *Dictadura i democràcia: les Borges Blanques, 1923-1936*. Lleida: Edicions de la Universitat de Lleida, 2018; "Mias i Codina, Pere", a PUJOL I CASADEMONT, Enric; SANTESMASSES I OLLÉ, Josep (dirs.). *Diccionari biogràfic dels diputats de la Mancomunitat de Catalunya (1914-1925)*. Barcelona: Gabinet de Premsa i Comunicació de la Diputació de Barcelona, 2019, p. 269-271; "«La pau lleidatana»: el president Macià i la finca de Vallmanya (1931-1933)". A: DALMAU, Ferran (coord.). *Vallmanya: el paradís perdut de Francesc Macià*. Lleida: Pagès editors, 2023, p. 81-120.

2. BARRULL PELEGRÍ, Jaume. *Humbert Torres: metge, filòsof, polític*. Lleida: Alfazeta, 2009; JARNE MÓDOL, Antonieta. *Josep Maria Espanya i Sirat: El somni federal des de la Restauració Monàrquica fins a l'exili republicà*. [s. l.]: Alfazeta Edicions, 2010; SOLDEVILA I ROIG, Jordi. *L'Alcalde de*

Tot plegat m'ha estat útil per situar Pere Mias i oferir una anàlisi de la seva trajectòria política sencera tant des dels àmbits personal, intel·lectual i familiar com des de la voluntat de dotar de significat la seva acció política al llarg del seus darrers quaranta anys de vida. M'interessava fer això perquè Pere Mias és un personatge amb profundes arrels borgenques i lleidatanes que marquen el seu tarannà, la seva evolució intel·lectual i la seva lluita política, d'altra banda plena, com tants d'altres, de llums i ombres però que em permeten entendre un dels protagonistes indiscutibles de l'esquerra ponentina històrica, del republicanisme nacionalista de començament del segle xx i del catalanisme possibilista en transició vers l'acció política rupturista després del trauma polític que suposà la Dictadura de Primo de Rivera.

Per tal d'aconseguir-ho, he fet recerca en diversos arxius, biblioteques i hemeroteques que salvaguarden documents imprescindibles per entendre el personatge, reconstruir la seva vida o esbossar la trajectòria general de la seva família paral·lelament a la seva. D'entre aquestes institucions, vull destacar el Fons Pere Mias, conservat a l'Espai Macià i a l'Ajuntament de les Borges Blanques, que m'ha permès treballar documentació íntima de la família. També han estat imprescindibles l'Arxiu Municipal de Lleida i l'Arxiu de la Diputació de Lleida, que conserven les actes dels plens municipals i provincials on va intervenir Mias nombroses vegades expressant la seva opinió i el seu projecte polític.

El lector veurà que es transcriuen diverses de les intervencions de Mias al llarg de la seva trajectòria. He procurat deixar parlar el personatge, que hom es pugui aproximar al seu pensament i a la seva obra mitjançant les seves paraules. Llegir els verbs i els adjectius que escollia Mias per expressar-se, en lloc dels que empraria jo per a resumir-ho, em sembla que permet entendre'l millor. Sempre m'ha agradat reconstruir els personatges no a partir d'allò que s'ha dit d'ells sinó a partir d'allò que ells han deixat dit. És un vici que he adquirit llegint l'obra de Josep Termes, que practicava una

Cervera afusellat: Domènec Puigredon (1874-1939): el republicanisme cerveri: de la Restauració a la República. Lleida: Pagès editors, 2010; MIR CURCÓ, Conxita. *Indià i republicà. Una vida a les Amèriques amb els orígens de fons. Ramon Curcó Rubio (Torregrossa, 1884 – Lleida, 1939).* Lleida: Pagès editors, 2023; JARNE MÒDOL, Antonieta. *Aurèlia Pijoan, de la Lleida republicana a l'exili de Mèxic: la primera dona que va ser regidora a la Paeria (1910-1998).* Lleida: Pagès editors, 2008; ROSELL PUJOL, Maria Creu. *Josep Pujol Cercós, alcalde de la modernitat: economia, política i societat a la Lleida dels anys vint (1927-1935).* Lleida: Pagès editors, 2010.

escriptura semblant, molt necessitada de la reproducció del record, de fer memòria, recollint textos que deixava a judici dels lectors. Com més gran em faig, més m'agrada fer-ho.

Pere Mias ha estat objecte de diverses aproximacions des de perspectives diferents i per part d'autors diferents. A tothom vull agrair el seu esforç pioner per mirar de comprendre el personatge, així com la seva generositat per a facilitar-me'n informació o reflexions ben oportunes. Vull esmentar Miquel Andreu Pons, Antonieta Jarne Módol, Josep Varela Serra, Conxita Mir Curcó, Jaume Barrull Pelegrí, Teresa Ibars Chimeno, Fernando Lázaro Ochoa i Noemí Riudor García, entre d'altres que de ben segur m'oblido però que mereixen igualment el meu agraïment. En especial, el meu agraïment a la família Mias amb qui he pogut parlar al llarg del temps, en concret a l'Anne Rieu Mias i al Pere Mias i Curto.

La família Mias

El cognom Mias és ben conegut a la ciutat de Lleida i perviu fins avui en dia. De fet, la nissaga dels botiguers Pere Mias sembla que es remunta almenys al segle XVIII. Segons Quintí Casals, hem d'identificar fins a tres Pere Mias abans de Pere Mias i Codina, de manera que sovint hi ha força confusió sobre quin fou quin. En primer lloc trobem Pere Mias Roqué (Lleida, 1796-1874), el primer de la nissaga, en una etapa primerenca com a liberal i, posteriorment, com a progressista, el qual fou membre de la Milícia Nacional en qualitat de caporal de veterans, durant el Trienni Progressista (1840-1842) i altre cop en el Bienni Progressista (1854-1856). El 1854 formava part de la comissió del Partit Liberal de Lleida que exigí a l'ajuntament la seva adhesió al pronunciament de Vicálvaro que acabava de tenir lloc, i l'any següent, el 1854, ja formava part del nou consistori.¹

Pel que fa al seu fill, Pere Mias Roca (1823-1878), també fou un destacat liberal que evolucionà vers les files del progressisme i, com el seu pare, va ser milicià nacional amb el càrrec de sotstinent de la milícia. Seguí l'ofici patern com a botiguer i algunes dades revelen el seu potencial econòmic,

Un jovenet Pere Mias Codina amb un cavall de joguina (Arxiu Comarcal de les Garrigues / Fons família Mias, de les Borges Blanques).

1. CASALS BERGÉS, Quintí. *Polítics de Lleida: el poder local i les seves mutacions a través del temps (1716-1868)*. Lleida: Edicions de la Universitat de Lleida i Ajuntament d'Alguaire. Patronat Municipal Josep Lladonosa i Pujol, 2002, p. 255; i *Modernització i Renaixença a la Lleida del segle XIX*. Lleida: Pagès editors i Universitat de Lleida, 2013, p. 336-337.

per exemple el 1861 era l'arrendatari de l'arbitri del pont vell, i el 1865 constava com el vuitè major contribuent pel que fa a impostos industrials i comercials de la ciutat. Va tenir una llarga carrera política dins del sector federalista des d'on participà en el comitè electoral democrata entre 1863 i 1868. Aquell any es va implicar en la revolució de setembre i, després de la insurrecció, formà part del nou ajuntament. Entre 1869 i 1873 fou membre de la Diputació de Lleida, i aquell mateix 1873 també constava com a president del Comitè Republicà de Lleida.²

Enric Mias Roca, natural de Lleida, fou un comerciant que participà obertament en el moviment catalanista de finals del segle XIX. Ens consta com a signant del manifest del Foment de Barcelona que demanava el concert econòmic per a Catalunya el 1899, al costat d'altres cognoms rellevants de Lleida com Marià Jaques, Manel Esplugas, Lluís Prim, Josep Maria Tarragó, Frederic Renyé o Joaquim Pocrull, entre d'altres.³

Pere Mias Ramon (1856-1895) cursà estudis a l'institut de Lleida entre 1871 i 1872 i obtingué els títols de batxiller i agrimensor. Anys més tard, el 1887, constava com a elector en qualitat de contribuent de cara a les eleccions per a compromissaris al Senat.⁴

El nostre personatge biografiat, Pere Mias i Codina, neix a la ciutat de Lleida el 1880, fill d'Enric Mias Roca, de Lleida, i Francisca Codina Farrerons, de les Borges, i tenia onze germans més dels quals volem destacar l'Eduard, l'Enric i en Ricard. Tanmateix, cal aclarir que, segons Josep Varela, la mare de Pere Mias morí als pocs anys de nàixer el primogènit de manera que el seu pare es casà amb qui havia estat la seva cunyada i germana de la seva difunta esposa, Dolors Codina, mare d'Eduard i, probablement, Ricard, tot i que, de moment, no en tenim constància documental.

Eduard Mias Codina fou molts anys enginyer municipal de Lleida. En tenim algunes notícies disperses. Ens consta que en un concurs de l'Ajuntament de Barcelona Enric Mias guanyà la plaça d'assessor higienista el 9 d'agost de 1917. Un concurs en el qual, a banda de Mias, també obtingueren places Manuel Ainaud, Pere Bohigas, Ventura Gassol, Francesc

2. CASALS, *Polítics de Lleida...*, p. 255; i *Modernització i Renaixença...*, p. 336-337.

3. "Lo concert econòmic a Lleyda", *La Veu del Segre*, 26 novembre 1899, p. 1-2.

4. CASALS, *Modernització i Renaixença...*, p. 337; "Sesión del día 5 de Febrero de 1887". *Boletín Oficial del Ayuntamiento de la ciudad de Lérida*, 12 març 1887, p. 1.

Enric Mias Codina el 1914.
(Arxiu Comarcal de les Garrigues / Fons família Mias,
de les Borges Blanques)

Eduard Mias Codina el 1923.
(Arxiu Comarcal de les Garrigues / Fons família Mias,
de les Borges Blanques)

Carme Codina Farrerons.
(Arxiu Comarcal de les Garrigues / Fons família Mias,
de les Borges Blanques)

Enriqueta Mias Codina.
(Arxiu Comarcal de les Garrigues / Fons família Mias,
de les Borges Blanques)

Folguera i Josep Goday, personatges que esdevindrien importants figures de la política i la cultura catalanes. Formaven un poderós nucli d'activitat que gestionava les polítiques culturals de l'ajuntament barceloní, una realitat que va descriure Salvador Domènech d'aquesta manera:

L'èxit, i el mèrit, d'en Manuel Ainaud fou haver incorporat a l'Assessoria Tècnica un equip intel·lectualment i resolutivament potent, convençut del treball a fer.

[...]

A més dels anomenats Josep Goday i Enric Mias, la seva mà dreta, com a col·laborador tècnic, fou el poeta i polític Bonaventura Gassol —fins a l'etapa de la Dictadura en què s'exilià. També en foren grans pilars en Francesc Folguera, en Romà Jori, en Pere Bohigas i Tarragó, l'Adolf Florensa, en Miquel Llor, l'Artur Martorell, l'Esther Antich, la Cinta Balaguer...⁵

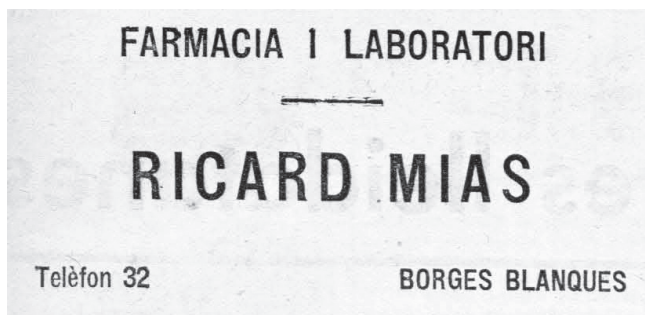
Anunci de l'oficina d'enginyeria d'Eduard Mies i Codina. Font: *La Jornada*, 13 juny 1933, p. 4.

Durant la Segona República, fou l'encarregat de dissenyar l'ambiciosa xarxa pública de clavegueres encarregada per l'Ajuntament de les Borges Blanques, coneguda com el Projecte General de Clavegueres i Canonades. Segons Varela, durant la Guerra Civil de 1936-1939 fou cap dels bombers

5. DOMÈNECH I DOMÈNECH, Salvador. *Manuel Ainaud i la tasca pedagògica a l'Ajuntament de Barcelona*. Barcelona: PAM, 1995, citat a PÉREZ NESPÈREIRA, Manuel. *Ventura Gassol. Una biografia política*. Barcelona: Fundació Josep Irla, 2022, p. 37-39.

de Lleida i un dels encarregats de recuperar els morts i atendre els ferits del bombardeig del Liceu Escolar el 2 de novembre de 1937. Acabat el conflicte, quan tornà a Lleida no pogué exercir de nou el seu càrrec fins el 1950, de manera que s'incorporà al despatx de l'arquitecte Francesc de Paula Morera i Gatell.⁶

Pel que fa al seu germà Ricard, sabem que als anys trenta obrí una farmàcia a les Borges on obtingué el títol de farmacèutic titular del poble. El desembre de 1938, Ricard Mias consta com a subscriptor per al cap d'any dels Grups d'Assalt i Agents de la Generalitat de Catalunya amb una contribució de 10 pessetes. Probablement per la seva vinculació amb el seu germà Pere i per mantenir-se fidel a la República, Ricard fou encausat pel Tribunal de Responsabilitats Polítiques de Lleida.⁷

Anunci de la farmàcia que Ricard Mias tenia a les Borges. Font: *La Humanitat*, 4 maig 1934, p. 8.

6. He d'agrair a Josep Varela que m'hagi facilitat el text de la seva conferència "Algunes famílies lleidatanes en el tombant del s. XX", conferència pronunciada a l'associació *Res non verba* el 27 de febrer de 2014 a Lleida; vegeu també VARELA I SERRA, Josep. "Els inicis polítics de Pere Mias Codina", *Mirades. XI Trobada d'Estudiosos de les Garrigues. L'Espluga Calba, 21 d'octubre de 2017*. [s. l.]: Centre d'Estudis de les Garrigues, 2018, p. 259-269; sobre l'encàrrec de dissenyar la xarxa de clavegueres vegeu les actes dels plens de l'Ajuntament de les Borges Blanques dels dies 30 de juliol de 1931, 20 de setembre de 1931 i 21 de maig de 1932 (AHMBB).

7. "Subscripció per al cap d'any dels Grups d'Assalt i Agents de la Generalitat de Catalunya", *La Humanitat*, 27 desembre 1938, p. 2. Les dades sobre la sol·licitud per obrir una farmàcia i l'obtenció del títol de farmacèutic titular són de les actes dels plens de l'Ajuntament de les Borges Blanques dels dies 3 i 26 de maig de 1931, respectivament; sobre el seu expedient del Tribunal de Responsabilitats Polítiques vegeu MIR CURCÓ, Conxita; CORRETGÉ BLASI, Fabià; FARRÉ CUNILLERA, Judit; SAGUÉS SAN JOSÉ, Joan. *Repressió econòmica i franquisme: L'actuació del tribunal de responsabilitats polítiques a la província de Lleida*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1997, p. 383.

Finalment Enric Mias Codina (Lleida, el Segrià, 1885 - Verviers, Bèlgica, 1956) es dedicà a la pediatria i s'especialitzà en ginecologia i obstetrícia, es llicencià a Barcelona el 1907. Durant la dictadura fou secretari del Sindicat de Metges de Catalunya el 1927 i editor de *La Clínica*. Durant la Segona República el tornem a trobar com a director medicosanitari del règim de Colònies Escolars de Barcelona, on treballava a les oficines municipals situades al Palau de Belles Arts. En una entrevista a *La Humanitat* de l'agost de 1932 —també reproduïda a *L'Opinió*—, Enric Mias hi és exalçat com un “metge per vocació” i el periodista assegura que Mias “sent una veritable passió per la infància i li ha consagrat la seva vida i la seva ciència”. A començaments de 1934, fou el responsable de les inscripcions del Sindicat de Metges de Catalunya —a l'adreça Rambla de Catalunya, 97, primer, primera— i signà un manifest en què l'Assemblea de Delegats del sindicat conferia el títol de soci de mèrit al doctor R. Pla i Armengol, soci fundador i antic president de l'entitat. El març de 1936, Enric Mias assistí a l'enterrament d'Elies Romeu en una comitiva encapçalada per Ventura Gassol, Pere Foix, Mestres, Tomàs i Piera, entre d'altres, que portà el fèretre a pes de braços fins al cementiri de les Corts.⁸

Durant la Guerra Civil de 1936-1939, Enric Mias fou un dels organitzadors del voluntariat mèdic i, posteriorment, va ser major metge provisional a l'anomenada Jefatura de Sanidad. El trobem assistint a l'enterrament de Josep Sauret i Garcia —germà del periodista, polític i impressor de Balaguer, Joan Sauret—, el setembre de 1938 a Barcelona, on també assistiren Serra Hunter, Antoni M. Sbert, Andreu Abelló o Martí Barrera, entre d'altres.⁹

Acabat el conflicte bèl·lic, s'exilià a França on, fins el 1946, estigué atenant exiliats espanyols al departament d'Herault. Posteriorment anà a viure a Bèlgica amb la seva família on morí el 1956 a l'edat de setanta-un anys a la ciutat de Verviers.¹⁰

8. SCARAMOUCHE. “Una conversa amb el doctor Enric Mias i Codina”, *La Humanitat*, 23 agost 1932, p. 5; i “L'aspecte sanitari de les Colònies Escolars”, *L'Opinió*, 26 agost 1932, p. 6; “Sopar d'homenatge al Dr. Pla Armengol”, *La Humanitat*, 31 gener 1934, p. 7; “L'enterrament d'Elies Romeu”. *La Humanitat*, 8 març 1936, p. 12.

9. “L'enterrament de Josep Sauret i Garcia”. *La Humanitat*, 23 setembre 1938, p. 2.

10. “Exili de 1939: exili interior” a <http://www.metgesalexili.cat/exili-exterior.html> (MCE).

Dels altres germans en tenim menys informació. Per exemple, coneixem algunes dades de Josep Maria Mias Codina que el 1918 era el director del quinzenal borgenc *Sang Nova*, subtitulat “republicà-socialista” i “Portaveu de les Joventuts Republicanes del Districte”, a més de president de la Joventut Republicana de les Borges. El juny d’aquell any participà en l’assemblea de la Federació de les Joventuts Republicanes Nacionalistes de Catalunya que tingué lloc a Barcelona, i hi intervingué com a president de la Joventut Republicana de les Borges (JRB) i de

Josep Mias Codina.
(Arxiu Comarcal de les Garrigues / Fons família Mias
de les Borges Blanques)

les de Lleida. A més, el març de 1930 firmava el Manifest d’Intel·ligència Republicana, que apostava per la proclamació d’una república federal, signat per històrics republicans d’esquerres i catalanistes com Jaume Aiguader, Gabriel Alomar, Emili Granier-Barrera, Manuel Serra i Moret, Lluís Companys, Antoni Rovira i Virgili, Àngel Samblancat, Martí Barrera, Joan Peiró, Joan Casanelles, Rafael Campalans, Joan Lluhí o Lluís Nicolau d’Olwer. El novembre 1933 exercia de lletrat de l’Associació de Viatjants arran d’un conflicte fruit d’accions armades enmig d’una vaga del ram mercantil en què el Centre Autonomista de Dependents del Comerç i la Indústria (CADCI) sembla que hi estava implicat. El CADCI era un sindicat dedicat a representar els treballadors del sector serveis proletaritzats sobretot de Barcelona ciutat, però que s’arribà a implantar a tot Catalunya, i que tenia un matís polític fortament catalanista. Poc després, a començaments de desembre, el Sindicat Indústria Hotelera i la Secció de Representants, Intèrprets, Conserges i Similars, demanaren per escrit al president Macià que,

davant la confecció de llistes electorals per a les eleccions municipals de gener de 1934, aquestes incloguessin Josep Maria Mias en la llista d'ERC per Barcelona.¹¹

Potser fou ell mateix qui —a la llista només consta J. Mias Codina—, l'1 de desembre de 1935, amb motiu de la commemoració dels vint-i-cinc anys de l'assassinat de Francesc Layret, es personà al cementiri de Montjuïc i participà en un gran acte d'homenatge que aplegà milers de persones per fer una ofrena a la tomba del màrtir del republicanisme catalanista i d'esquerres. Durant aquella jornada també s'homenatjaren Salvador Seguí i Francesc Macià, en un context en què Lluís Companys i els seus consellers eren a la presó arran dels fets d'octubre de 1934. El març de 1936 també el trobem, juntament amb Enric Mias, en un banquet d'homenatge al diputat d'Esquerra Republicana al Congrés en representació de Castelló de la Plana, Francesc Casas Sala, un acte al qual també assistí el president Companys, entre d'altres destacats membres i entitats del catalanisme i del valencianisme polític i associatiu.¹²

L'octubre de 1937, un Mias —la notícia no n'especifica el nom— anava a l'enterrament de Jesús Serra Peraire, fill de Serra Hunter, en aquell moment vicepresident del Parlament de Catalunya. L'acte fou molt concorregut i amb presència de Joan Casanoves, president del Parlament; Hilari Salvador, alcalde de Barcelona; Frontera, sotssecretari de Cultura, entre d'altres.¹³

I encara tenim constància que una germana, Maria Mias Codina, constava com a auxiliar de labors en una llista de l'Escola Professional per a la

11. PALAU CASELLAS, Fermí. “Sang Nova”, *Sang Nova*, 24 març 1918, p. 5-6; “Assemblea de «Federació de Joventuts Republicanes Nacionalistes de Catalunya»”, *Sang Nova*, 16 juny 1918, p. 1; “Més informació del conflicte del ram mercantil”. *La Humanitat*, 16 novembre 1933, p. 7; “Les eleccions municipals. Els candidats de l'Esquerra?”. *L'Opinió*, 8 desembre 1933, p. 5; PÉREZ NESPEREIRA, Manuel. *Jaume Aiguader: la nació popular*. Barcelona: Fundació Josep Irla, Ajuntament de Barcelona, 2018, p. 99.

12. “El poble va desfilat tot el diumenge davant la tomba de Layret i Seguí”, *La Humanitat*, 3 desembre 1935, p. 1 i 7; “Corones i ramells...”, *Última Hora*, 3 desembre 1935, p. 7; “Última hora. Banquet d'homenatge a Francesc Casas Sala, diputat per Castelló”, *La Humanitat*, 29 març 1936, p. 8.

13. “Aquest matí ha estat enterrat Jesús Serra Peraire”, *Última Hora*, 22 octubre 1937, p. 3; “Ahir tingué lloc l'enterrament de Jesús Serra Peraire”, *La Humanitat*, 23 octubre 1937, p. 4.

Dona. L'adreça que indicava Maria era el carrer Mallorca, número 218, primer pis.¹⁴

Pel que fa a la resta de la família Mias, és a dir, els descendents de Pere i la resta de nebots així com el destí d'alguns dels germans, ens n'ocupem breument en el darrer capítol ja que el seu desenvolupament vital es dugué a terme majoritàriament després de la mort de Pere Mias i, per tant, després de l'eix cronològic troncal que seguirà aquesta investigació.

14. C.317,3,1 / 60. Archivo General Militar de Ávila (MCAT).

Aquest llibre va ser guardonat amb el Primer Premi de recerca Elvira Godàs Vila de la Diputació de Lleida.

- © del text: Marc Macià Farré, 2025
- © de les imatges: els autors respectius, 2025

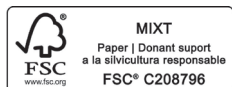
- © d'aquesta edició: Pagès Editors, S L, 2025
Sant Salvador, 8 – 25005 Lleida
www.pageseditors.cat
editorial@pageseditors.cat

Primera edició: desembre de 2025
ISBN: 978-84-1303-684-7
DL: L 904-2025

Imprès a Arts Gràfiques Bobalà, S L
www.bobala.cat

« imprès a lleida »

Paper certificat pel Forest Stewardship Council®

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només es pot fer amb l'autorització dels seus titulars, llevat de l'excepció prevista per la llei. Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar, escanejar o fer còpies digitals de fragments d'aquesta obra.